

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸੈਲਾਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੈਲਾਨੀ ਵਜੋਂ। ਦੇਸ਼ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 2 ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਇਹ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਰੋਸਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 7 ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਹਾਰਕ ਅਸੰਭਵ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ ।

(20) ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨਾ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ।

(21) ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕੋਈ ਮੈਰਿਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿਓ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੇ.

ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1976 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 6070 ।

5 ਦਸੰਬਰ 1978 ਈ.

ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਕਾਸਮੈਟਿਕਸ ਐਕਟ (1940 ਦਾ XXIII)— ਧਾਰਾ 33-ਡੀ, 33-ਈ ਅਤੇ 34— ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਅਤੇ (ਜੀ), 20 ਅਤੇ 301 ਤੋਂ 304— ਧਾਰਾ 33- ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਸਟਾਕਿੰਗ, ਵੰਡ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਡੀਲਰ ਸਟਾਕਿੰਗ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਵਰ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ IV-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ - ਡੀਲਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - - bucn ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ—ਕੀ ਧਾਰਾ 19(1) (f) ਅਤੇ (ਜੀ) ਅਤੇ 304(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ—ਆਰਟੀਕਲ 301 ਤੋਂ 304 ਦਾ ਘੇਰਾ—ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਿਰੋਧਕ ਦਵਾਈਆਂ—ਆਰਟੀਕਲ 20 ਕੀ ਬਾਰ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਂਗ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਜਮ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਪੂਰਨ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 304 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕੁਦਰਤ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਮਝ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਭੇਦਭਾਵ ਰਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸ਼

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਨਾ ਨਰਮ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਹਨ। (ਪਰਾ 13)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨਾਮਵਰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਜੋ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਗੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਵਾਜਬ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਡੀਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਕਾਸਮੈਟਿਕਸ ਐਕਟ, 1940 ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਟਾਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਡੀਲਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਾਹਰੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ

ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਟਾਕ ਕੀਤੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਪੁਨਰ-ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਾ ਕੋਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਘਾਟ, ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੀੜ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਡੀਲਰਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ, ਝੂਠੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਈ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) (ਐਫ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਅਤੇ 304 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। (ਪਾਰਾ 15, 16, 17 ਅਤੇ 20)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਈ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਵੀ ਮਾਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਵਰਜਿਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਡੀਲਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। (ਪਾਰਾ 19)।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ :-

- (a) 15 ਜਨਵਰੀ, 1975 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ (ਸਿਧਾ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ/ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;
- (b) ਧਾਰਾ 22(1) (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ 8 ਅਗਸਤ, 1975 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ;

ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

(c) ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਜੋ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਆਦਿ।

- (d) ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 5 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ;
- (e) ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ
- (f) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਡਿੱਬਰ ।

ਡੀਐਨ ਰਾਮਪਾਲ ਡੀਏਜੀ ਪੰਜਾਬ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੇਸੀ ਦਵਾਖਾਨਾ ਕੈਮਿਸਟ ਚੋੜੀ ਸੜਕ ਲੁਧਿਆਣਾ ਉਕਤ ਫਰਮ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਡਰੱਗਜ਼ ਸੈਂਟਰਲ ਦੇ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐਸ.ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਡਰੱਗਜ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਰੈਸਪੋਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 4 ਵੱਲੋਂ ਫਰਮ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਰਮ ਕੋਲ ਕੁਝ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਕਾਸਮੈਟਿਕਸ ਐਕਟ, 1940 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਏ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4 ਜੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਯੁਰਵੇਦ ਪੰਜਾਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ। ਫਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਖਰੀਦ ਵਾਉਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਜੇਕਸ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਪੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਏ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 25 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ IV-A ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਉਤਪਾਦਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਕਿਸੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਜਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਸਟਾਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਐਕਟ. 15 ਜਨਵਰੀ, 1975 ਦੀ ਇੱਕ ਅਗਲੀ

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਮਿਤੀ ਧਾਰਾ 33-ਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ 9 ਜੁਲਾਈ, 1976 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ/ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 301 ਤੋਂ 304 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ ਅਤੇ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (f) ਅਤੇ (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਪਾਰ ਦੂਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਪੋਸਟ ਫੈਕਟੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਯੁਰਵੈਦ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵੱਖਰੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸੀ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ IV-A ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 33-ਸੀ ਇੱਕ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਡਰੱਗਜ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 33-ਡੀ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“33-ਡੀ. ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ^ (ਸਿਧਾ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ:

ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ (ਸਿਧਾ ਸਮੇਤ) ਜਾਂ

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਮੈਨੂ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ:-
(a) ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਹਾਈਜੈਨਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ;

ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

- (b) ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਛੱਡ ਕੇ;
- (c) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ;
- (d) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;
- (e) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ
- (f) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵੈਦਿਆ ਅਤੇ ਹਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ:

"ਅੱਗੇ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (a), (b) ਅਤੇ (c) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ, ਜਾਂਚ, ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ"।

ਸੈਕਸ਼ਨ 33-ਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“33-ਈ. ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ (ਸਿਧਾ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ:

ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ (ਸਿਧਾ

ਸਮੇਤ) ਵਿਕਰੀ ਲਈ, ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।) ਜਾਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯੂਨਾਨੀ ਡਰੱਗ "।

1 ਸੈਕਸ਼ਨ 33- (ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ>3ae ਸਰਕਾਰ ਨਿਰੀਖਕ ਵਜੋਂ (1979)2 ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਧਾਰਾ 33-1 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਾਰਾ 33-ਈ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਿਆਦ ਜੋ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। 500 ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ। ਅਜਿਹੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 33-P, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(6) ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 33-ਡੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ, ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੈਦਿਆ ਅਤੇ ਹਕੀਮਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 33-ਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਡੀਲਰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਵੇਚ, ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਜੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1st ਕਲਾਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਦਾ 500 ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

(7) ਸ੍ਰੀ ਛਿੱਬਈ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਡਾਬਰਸ (ਡਾ. ਐਸ. ਕੇ. ਬਰਮਨ) ਲਿਮਟਿਡ, ਗੁਰੂਕੁਲ ਕਾਂਗੜੀ ਫਾਰਮੇਸੀ, ਜੱਗੀ ਫਾਰਮੇਸੀ, ਚਰਕ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਵਰਗੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਾਰਮੇਸੀ ਆਦਿ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਰਮਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਾਹਰੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਫਾਰਮਾਕੋਪੀਆ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਰੋਕੋ।

(8) ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਖਿਪ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 301 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ ਅਤੇ ਸੰਭੋਗ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੁਛੇਦ 302 ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ ਜਾਂ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 303 ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 304 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਿਤ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਮਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਖੁਦ ਰਾਜ. ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ

ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 302 ਅਤੇ 304 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ "ਕਾਨੂੰਨ" ਸ਼ਬਦ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ।

(9) ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(10) ਸ਼ੁੱਧ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮਿਨੇਸੋਟਾ (1) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੈਧ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਥੋਪੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਪੱਤੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਵਪਾਰਕ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਚਲਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

(11) ਵਿੱਚ . ਐਚ. ਰੀਡ ਬਨਾਮ ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਸਟੇਟ ਦੇ ਲੋਕ (2), ਅਦਾਲਤ ਕੋਲੋ ਸੈਸ ਲਾਅਜ਼ 1885 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਪੀ. 335, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਅਤੇ 1 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਤਰੀ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦੇ 6 ਵੇਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਦੇ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨੱਥੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਛੂਤ ਜਾਂ ਛੂਤ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਟੇਟ ਵੈਟਰਨਰੀ ਸੈਨੇਟਰੀ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਸੀ।

(12) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਫਰੇਡ ਡਬਲਯੂ . ਡਾਰਬੀ (3) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੇਅਰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਐਕਟ, 1938 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ -

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

“ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਵਣਜ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਕਿਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਵਣਜ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਵਣਜ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(13) ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਂਗ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਜਮ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਪੂਰਨ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 304 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਸੰਵਾਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਨਾ ਨਰਮ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਹਨ।

ਖੈਰਬਾੜੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4) ਵਿੱਚ , ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ: -

ਅਨੁਛੇਦ 304 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੀਅਤ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 304 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜ਼ਬ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਧਾਰਾ 304 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਇਹ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(14) ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

(15) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਮਵਰ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਜੋ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਵਾਜ਼ਬ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵੇਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵੇਚੇ ਗਏ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। tured ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-D ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

(16) ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

Subash Chander v. State of Punjab etc. (M. R. Sharma, J.)

ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਪੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਈ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਰਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਪੀ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀਆਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਬੈਰਬਾਡੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਬਾਹਰੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ-ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ਰਤ. ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕਮੀ, ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਭੀੜ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਮੁੜ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮਨਾਹੀ, ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ com ਮੋਡੀਟੀਜ਼ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਪਗਨਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਰਟੀਕਲ 19(f) ਅਤੇ (g) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ।

(17) ਆਰਟੀਕਲ 20 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3), ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ, ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ

ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (5) ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਜੋ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ, ਉਸੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਓ ਸ਼ਿਵ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿੰਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (6) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 20(1) ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਪੋਸਟ ਫੈਕਟੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(18) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ੍ਰੀ ਫਿੱਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਮਾਲ ਦੇ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(5) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1951 ਪੀ.ਬੀ. 27.

(6) ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 394.

ਵਿਕਰੀ ਵੀ. ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਵਰਜਿਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਤਾਨ ਬਹਿਰਾਮ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਪੇਸ਼ਕਾਰਾ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ (7) ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਯਮ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਨੌਲੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ।

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਪਲੇਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 304(b) ਅਤੇ 19(1)(f) ਅਤੇ (g) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 9 ਜੁਲਾਈ, 1976 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੀਬਿਤ ਪਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਮਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਆਰਐਨ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 345 ਆਫ 1974।

15 ਜਨਵਰੀ 1979 ਈ.

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (1894 ਦਾ 1)— ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਭਾਗ VII—'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼'—ਦਾ ਅਰਥ—ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਕਵਾਇਰ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ—ਅਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ। ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ—ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਕਾਸ—ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ—ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਵਰਤੋਂ—ਭਾਗ VII ਦੇ ਉਪਬੰਧ—ਕੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।